

III. Списък и карта на зоните за защита на водите – регистър на защитените територии (съгласно раздел VI, чл.157, т.3 от Закона за водите)

В съответствие с чл. 6 от ЕРДВ от държавите-членки на ЕС се изисква да осигурят изготвянето регистър или регистри за всички зони за защита на водите в границите на всеки отделен район за басейново управление, които по силата на конкретно законодателство на Общността за опазване на нейните повърхностни и подземни води или за опазване на местообитанията или видовете, директно зависещи от водите, са били определени като територии, изискващи специална защита.

Зони за защита на водите

Регистрите по чл. 6 от ЕРДВ, включват всички водни обекти, посочени в чл. 7, (водните обекти, които се използват за черпене на вода за питейно-битови нужди и имат дебит средно над 10 м³ на ден или обслужват повече от петдесет човека, както и резервни такива, предназначени за бъдещо ползване), както и всички защитени територии, включени в Приложение IV на ЕРДВ, а именно:

- Територии, обявени за извличане на вода, предназначена за човешка консумация съгласно чл. 7 и Директива 98/83/ЕС за качеството на водите, предназначени за консумация от човека;
- Територии, обявени за опазване на стопански значими водни биологични видове;
- Водни обекти, обявени за отдых, включително териториите, обозначени като води за къпане съгласно Директива 76/160/ЕЕС за качеството на водите за къпане;
- Територии, чувствителни към хранителните съставки, включително територии, обявени за уязвими зони съгласно Директива 91/676/ЕЕС за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници и територии, обявени за чувствителни зони съгласно Директива 91/271/ЕЕС за пречистването на градските отпадъчни води
- Територии, обявени за опазване на местообитания или биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване, включително съответните обекти на Natura 2000, обявени съгласно Директива 92/43/ЕЕС за запазването на природните местообитания и на дивата флора и фауна, и Директива 79/409/ЕЕС за опазването на дивите птици;

Всички тези изисквания на Рамковата Директива са напълно транспонирани в българският Закон за водите (Обн., ДВ, бр. 22 от 13.03.2007г.), където в чл.119а., ал. 1, са определени зоните за защита на водите, както следва:

- водните тела и санитарно-охранителните зони (СОЗ) по чл. 119, ал. 3;
- зоните с води за къпане;
- зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, а именно уязвими и чувствителни зони;
- зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
- защитените територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

В ал.2, на същият член от ЗВ се посочва, че Директорите на басейнови дирекции водят регистър за зоните, както и подготвят кратък преглед на регистъра, който включва карти, на които е посочено местоположението на зоните по ал.1.

От гореописаните нормативни разпоредби, произтича и необходимостта регистрите и картите на всички защитени територии за всеки район на басейново управление да се включат в ПУРБ на съответният речен басейн. В процеса на работа в Басейновите дирекции, регистрите се преглеждат и актуализират, като основната им цел е да определят и защитят териториите, които се нуждаят от специална защита, като прилагат различни ограничения и забрани върху различните инвестиционни намерения и антропогенни дейности, свързани с управлението на водите.

1. Регистър на зоните за защита на питейните води

Зони за защита на питейните води са териториите, които са определени за защита на водните тела, от които се добива вода за питейно-битови нужди, включително санитарно-охранителните зони, учредени около водохващанията за добив на питейна вода.

Санитарно-охранителните зони основна част от зоните за защита на водите и се определят съгласно чл. 119, ал.3, т. 2 от Закона за водите и Наредба №3 от 16.10.2000г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на СОЗ около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (ДВ, бр.88 от 27 октомври 2000г.). Те се определят около водоземни съоръжения на повърхностни и подземни водни тела, като основната цел е запазване качеството и количеството на водите, използвани за питейно-битово водоснабдяване.

Съгласно чл.7, чл.8, чл.9 и чл.10 от Наредба №3 и Приложения 1 и 2 към нея се определят три пояса за защита на водите на СОЗ, като за всеки един пояс на зоната са определени дейности, които се забраняват, ограничават и ограничават при доказана необходимост по време на действието им. Ограничаването и ограничаването при доказана необходимост в обхвата на СОЗ се извършват в зависимост от оценката на риска от замърсяване и увреждане качеството и количеството на водите, добивани за питейно-битово водоснабдяване. При това положение, съгласно чл. 8 на Наредба №3 в I Пояс на СОЗ са разрешени само дейности свързани с експлоатацията на водоизточника и/или съоръжението за добив на вода, като при това достъп до пояс I имат ограничен брой длъжностни лица. Дейностите в границите на II и III пояс за които има ограничение или ограничение при доказана необходимост се извършва само ако инициаторът на дейността (инвеститора) докаже с конкретни изследвания и оценка на въздействието върху околната среда, че дейността няма да доведе до съществено или несъществено замърсяване на водите или други негативни последици за водоизточника.

Всички учредени санитарно-охранителни зони, както и всички действащи и резервни водохващания в района на БД ЗБР – Благоевград, са включени в регистрите на защитените територии по поречия, съгласно структурата на ПУРБ.

2. Стопанско значими биологични водни видове

В Доклада на България по чл.5 на ЕРДВ през 2005г., защитени територии, обявени за опазването на стопанско значими водни биологични видове не са посочени.

Въпреки, че в чл. 119а, т.4 от Закона за водите е предвидено въвеждане на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми, то подзаконовата нормативна уредба (наредби, правилници, инструкции и заповеди), която да регламентира начина и критериите за обявяване на такива защитени територии, на практика липсва.

До момента, на национално ниво, не са определени критериите за стопанско (икономически) значим вид и респективно критериите за защитена територия определена за опазване на такъв вид.

Като най-близкото по смисъл понятие в действащата нормативната база, е понятието "Рибни ресурси" залегнало в Закона за рибарството и аквакултурите (Обн., ДВ, бр. 41 от 24.04.2001 г.), където рибните ресурси се разглеждат, като съвкупност от запасите на всички видове риби и други водни организми, свободно обитаващи или развъждани и отглеждани в рибностопански обекти. По силата на този закон, в Западнобеломорски район, за стопански риболов могат да се ползват само категоризираните, съгласно чл. 15, язовири за стопански риболов. От гледна точка на категоризацията на водните тела това са само водни тела категория езеро. Водните тела категория река, съгласно този закон, се ползват само за любителски риболов.

Предвидените в Закона за рибарството и аквакултурите мерки за защита на местата за естествено възпроизводство на риба и други водни организми по чл. 15в, както и мерките за опазването и поддържането на рибните ресурси предвидени в чл.30, по същество се отнасят към обявените за стопански риболов язовири.

Поради гореописаната ситуация, в настоящият ПУРБ на ЗБР – Благоевград, не са създадени регистри на защитени територии, обявени за защита на стопански значими водни биологични видове.

3. Зони за къпане

Защитени територии, обявени като води за рекреация, включително определените като зони за къпане, се определят по реда на Наредба № 11/25.02.2002 г. за качеството на водите за къпане (ДВ, бр.25 от 8 март 2002г.), която е отражение на Директива 76/160/ЕЕС от 08.12.1975г. относно качеството на водите за къпане.

От друга страна водите за рекреация се нормират и от Наредба №14 за курортните ресурси, курортните местности и курортите (ДВ, бр. 79/1987 г., изм. и доп. ДВ, бр. 88/2000 г.), Наредба № 7 за качеството на течащите повърхностни води (ДВ, бр. 96/1986 г.) и Заповед № РД -272/03.05.2001 г. на Министъра на ОСВ за категоризация на повърхностните води във водните обекти или в части от тях.

Инициативата за провеждане на процедурите по обявяване на такива зони е изцяло в правомощията на кметовете на общини, като басейновите дирекции са включени в процедурата, като страна изготвяща становище по намерението за обявяване.

До този момент, на територията на БД ЗБР - Благоевград няма учредени зони за къпане, като дирекцията има оперативна готовност за включване на новоучредени зони за къпане в оперативните регистри на защитените територии.

4. Чувствителни и уязвими зони

Чувствителните и уязвимите зони са територии, обявени за защитени поради факта, че водните тела в тези зони са чувствителни към влиянието на хранителни съставки (биогенни елементи, основно азот и фосфор) във водата.

4.1. Чувствителни зони

Територии, обявени за защита на повърхностните водни тела от замърсяване с нитрати, както и други биогенни елементи, съгласно Директива 91/271/ЕЕС за пречистването на градските отпадъчни води, транспонирана в Наредба №6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в

отпадъчните води, зауствани във водните обекти (обн. ДВ. бр.97 от 28 Ноември 2000 г., изм. ДВ. бр.24 от 23 Март 2004 г.).

Съгласно чл. 12., ал. (1), на Наредба №6, до три години от влизане в сила на наредбата министърът на околната среда и водите със заповед определя списък на чувствителните зони в съответствие с критериите, посочени в приложение № 4 на същата наредба. Чувствителните зони в Република България са определени със Заповедта е с № РД-970/28.07.2003 г., като за района на БД ЗБР – Благоевград са определени седем участъка от реки и два язовира в поречието на р. Струма. за определянето на чувствителните зони в тази заповед

Критериите, посочени в Приложение № 4 на Наредба № 6/09.11.2000г. са в пряко съответствие с изискванията на Директива 91/271/ЕЕС относно пречиствателните станции за отпадъчните води, изменена с Директива 98/15/ЕЕС. Съгласно действащите нормативни документи, като чувствителни зони могат да се разглеждат:

- пресноводни водни обекти, които в близко време могат да еутрофицират, ако не се вземат предохранителни мерки. Предохранителните мерки, които трябва да се предприемат целят намаляването на биогенните елементи, които постъпват във конкретният воден обект. Когато се решава кой биогенен елемент трябва да се намали чрез по-нататъшно пречистване се имат предвид следните водни обекти: езера и водни течения, които се вливат в езера или изкуствени водохранилища, затворени заливи със лош водообмен, поради което могат да се акумулират биогенните елементи; в тези зони отстраняване на фосфора трябва да бъде включено, освен ако може да се докаже, че отстраняването му няма да има ефект по отношение на равнището на еутрофикацията; за отпадъчните води от големите агломерации отстраняване на азота също може да бъде включено;
- Повърхностни пресни води, предназначени за ползване за питейно-битови нужди, в които концентрацията на нитрати би могла да надвиши нормативните изисквания, ако не се предприемат мерки;
- Зони, в които допълнително пречистване над предвиденото в чл.11 е необходимо, за да се спазят имисионните норми за съответната категория на водите във водния обект, приемник на отпадъчните води.

Според изискванията на Наредба №6, към заустваните в чувствителните зони отпадни води се прилагат допълнителни изисквания за пречистване, с цел да се предотврати еутрофикацията на водните тела, разположени в тези територии.

Чувствителните зони, когато такива са определени по съответният ред, са включени в регистрите на защитените територии на настоящият ПУРБ по съответните

поречия.

4.2. Уязвими зони

Територии, обявени за защита на повърхностните и подземни водни тела от замърсяване с нитрати от селскостопански източници, съгласно Директива 91/676/ЕЕС от 12 декември 1991г., се обявяват за уязвими зони. В българското законодателство тази Директива е транспонирана в Наредба №2 от 13 септември 2007г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (Обн. ДВ. бр.27 от 11 Март 2008г.). Съгласно чл. 5, т. 2, Министъра на околната среда и водите определя уязвимите зони, в които чрез просмукване или оттичане водите се замърсяват или могат да бъдат замърсени с нитрати от земеделски източници. Към момента в сила е Заповед №РД-795/10.08.2004г. на Министъра на околната среда и водите, с която са определени уязвимите зони в България. За територията на БД ЗБР – Благоевград, към настоящият момент няма определени уязвими зони по горе цитираната заповед.

5. Зони за опазване на водни биологични видове. Натура 2000.

Изискванията на Директива 92/43/ЕЕС за запазването на природните местообитания и на дивата флора и фауна от 21.05.1992г. и Директива 79/409/ЕЕС от 02.04.1979г. за опазване на дивите птици са напълно транспонирани в Закона за защитените територии (ДВ, бр. 133/1998г.) и Закона за биологичното разнообразие (ДВ, бр. 77/2002г.).

Трябва да се отбележи, че България е подписала и ратифицирала множество конвенции, които важат за територията на цялата страна: Конвенцията за биологичното разнообразие (ратифицирана), Конвенция за влажните зони с международно значение, поспециално като местообитания за водолюбиви птици (подписана без задължения за ратификация), Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна (ратифицирана), Конвенция за опазване на световното културно и природно наследство (ЮНЕСКО – в сила за България), Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природни местообитания (ратифицирана) и Конвенция за съхраняване на мигриращите видове диви животни (подписана за определени групи животни).

В чл.3 от Закона за защитените територии се определя задължението на държавата да изгради и осигури функционирането и съхраняването на система от защитени територии като част от регионалната и световната мрежа от такива територии в

съответствие с международните договори по опазване на околната среда, по които Република България е страна. Като основна задача при управлението на тези територии се поставя (чл. 4 от ЕРДВ) опазването на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи.

НАТУРА 2000 е единна европейска екологична мрежа от територии със специален режим на защита (Special Areas of Conservation SAC), изградена от държавите членки на Европейския съюз. Тази мрежа се състои от райони, обхващащи природните местообитания на биологичните видове от интерес за Европейската общност. Целта на мрежата е да гарантира по-нататъшното съществуване или евентуалното възстановяване до благоприятен конзервационен статус на тези типове природни местообитания на видовете в техния естествен район на разпространение, като държавите-членки ще се стараят, там където считат за необходимо, да подобряват екологичните връзки на "Натура 2000" чрез запазване и евентуално създаване на елементи на ландшафта, които със своята линейна непрекъсната структура или свързваща функция са от решаващо значение за дивата флора и фауна.

Европейската общност като договаряща страна по Бернската конвенция с цел изпълнение на задълженията си по конвенцията, през 1992 год. приема Директива 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, известна още като Директива за хабитатите. Тази Директива заедно с приетата през 1979 год. Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици, известна като Директивата за птиците, поставят законовите изисквания за създаване на Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000. Тази мрежа се създава с цел опазване на видове и хабитати от интерес за Европейската общност.

Мрежата НАТУРА 2000 включва два типа защитени територии:

1. Територии, обявявани директно от страните-членки съгласно Директивата за птиците (т.нар. Специално защитени зони (Special Protection Areas));
2. Територии, предложени от страните-членки и впоследствие разглеждани от Комисията съгласно процедура за селектиране на тези територии, съгласно Директивата за хабитатите. Това са т.нар. Специални конзервационни зони (Special Areas of Conservation);

Управлението на тези територии е регламентирано чрез чл.6 на Директивата за хабитатите и цели предотвратяване на разрушаване на природните местообитания и на местообитанията на видове, както и безпокоене на видовете, за чието опазване са обявени териториите. Обявяването на такива територии не променя собствеността и дейностите в

тях ако тези дейности са природосъобразни, не вредят на целостта на хабитатите и на видовете, които се опазват. Основната цел е устойчиво управление на тези територии, което гарантира съчетаване на техните консервационни функции и същевременно осигурява ползи за местното население.

Изграждането на мрежа НАТУРА 2000 е сред основните ангажименти на страната, поети във връзка с присъединяването към Европейския съюз. Мрежата от защитени зони в България е част от общоевропейската екологична мрежа. Законодателно изграждането на мрежата е залегнало в Закона за биологичното разнообразие.

В настоящият проект на ПУРБ са съставени регистри на защитени територии, определени с цел опазване на местообитания на видове, при които поддръжката или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за опазването им, както следва:

1. Регистър на защитените територии, по смисъла на чл. 3 и на основание на чл. 39 от Закона за защитените територии, обявени със Заповеди на Министъра на околната среда и водите, а именно:
  - Национален парк – тази категория съответства на IUCN Category II (Ecosystem protection and recreation);
  - Природен парк – тази категория съответства на IUCN Category V (Landscape/seascape conservation and recreation);
  - Резерват – тази категория съответства на IUCN Category I (Strict Protection);
  - Подържан резерват – тази категория съответства на IUCN Category IV (Conservation through active management);
  - Защитена местност – тази категория до голяма степен съответства на IUCN Category III (Conservation through active management);
  - Природна забележителност – тази категория съответства на IUCN Category IV (Conservation of natural features);
2. Регистър на зоните по НАТУРА 2000 за защита и опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна и за защита на дивите птици, обявени за изпълнение на целите, заложиени в чл. 2, и на основание на чл. 12, ал. 6 във връзка с чл. 6, ал.1 т.т. 1 – 4, от Закона за биологичното разнообразие и т. 1 от Решение №122 на Министерският съвет от 2 март 2007г. са приети защитени зони за опазване на дивите птици и защитени зони за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, на основание чл. 10, ал. 4 от Закона за биологичното разнообразие и чл. 60, ал. 1 от Административно-процесуалния кодекс.

Териториите, които попадат в някой от гореизброените регистри в повечето случаи

се припокриват.

В случаите когато една територия е обявена за защитена по повече от един нормативен документ (например резерват, който е в границите на национален парк, който пък от своя страна е територия по НАТУРА 2000) при управлението на дейностите по отношение на водите за тази територия следва да се прилагат най-строгите ограничения, с цел да се изпълнят най-високите изисквания за защита на зоната. Като се отчита невъзможността да се предвидят всички възможни инвестиционни намерения, които биха възникнали в периода на действие на настоящият ПУРБ, както и невъзможността да се опишат всички преки и косвени връзки по отношение на водите, които съществуват в екосистемите, в регистрите на настоящият ПУРБ са включени всички защитени територии по поречия.

III. СПИСЪК И КАРТА НА ЗОНИТЕ ЗА ЗАЩИТА НА ВОДИТЕ – РЕГИСТЪР НА
ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ (СЪГЛАСНО РАЗДЕЛ VI, ЧЛ.157, Т.3 ОТ ЗАКОНА ЗА
ВОДИТЕ) 136

Зони за защита на водите.....	136
1. Регистър на зоните за защита на питейните води.....	137
2. Стопанско значими биологични водни видове	138
3. Зони за къпане.....	139
4. Чувствителни и уязвими зони	139
5. Зони за опазване на водни биологични видове. Natura 2000.....	141